

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА МУЗИКОЗНАВСТВА ТА МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ

Проміжний звіт про виконання наукової теми
кафедри музикознавства та музичної освіти
**«Розвиток духовного потенціалу особистості в
неперервній мистецькій освіті»**
(реєстраційний номер – 0116U003993)

(Керівник теми: О.М.Олексюк, доктор педагогічних наук, професор)

Виконавці:

Олексюк О.М., д. пед. н., проф., завідувач кафедри
Опанасюк О.П., д. мист., доц., професор кафедри
Бондаренко Л.А., к. пед. н., доцент кафедри
Косінська Н.Л., викладач Фахового коледжу «Універсум»
Коваль А.С., викладач кафедри

АКТУАЛЬНІСТЬ ДОСЛІДЖЕННЯ

Актуальність дослідження зумовлена глобалізацією та проникненням цифрових технологій в усі сфери соціального життя суспільства, зокрема, в мистецькій освіті

ЕТАПИ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

**Проектувально-організаційний етап
(2017-2018)**

**Дослідно-експериментальний етап
(2017-2019)**

**Результативно-впроваджувальний
етап (2019-2021)**

МЕТА НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

обґрунтувати теоретико-методологічні і методичні засади, розробити та експериментально перевірити організаційно-методичну систему розвитку духовного потенціалу особистості в неперервній мистецькій освіті.

ЗАВДАННЯ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

- 1) **Охарактеризувати** сутність духовного потенціалу особистості в неперервній мистецькій освіті.
- 2) **Визначити** психолого-педагогічні проблеми наступності у сучасній неперервній мистецькій освіті.
- 3) **Обґрунтувати** наукові принципи і підходи до розвитку духовного потенціалу особистості в неперервній мистецькій освіті.
- 4) **Виявити** тенденції розвитку духовного потенціалу особистості в неперервній мистецькій освіті (порівняльна характеристика 2016-2019 р.р.).
- 5) **Провести** експериментальне дослідження з розвитку духовного потенціалу особистості в неперервній мистецькій освіті.
- 6) **Висвітлити** результати експериментального дослідження з розвитку духовного потенціалу особистості в неперервній мистецькій освіті.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Наукові підходи

- культурологічний
- аксіологічний
- синергетичний
- феноменологічний
- герменевтичний
- компетентнісний

Принципи

- неперервності
- інтегративності та багаторівневості
- пріоритету творчої самореалізації
- персоніфікації освітнього процесу

Дослідно-експериментальний етап (2017-2019)

**Визначити ступінь розвиненості
емоційно-чуттєвої сфери студентів**

**Завдання
констатувального
експерименту:**

**Виявити особливості нормативно-
регулятивних механізмів
духовного потенціалу студентів у
закладах вищої мистецької освіти**

**Установити характер актуалізації
духовного потенціалу в процесі
творчої самореалізації студентів**

Дослідно-експериментальний етап (2017-2019)

Етапи констатувального експерименту

**Визначення
критеріально-
рівневих
характеристик
досліджуваного
феномену**

**Розробка
методики
діагностики
розвитку
духовного
потенціалу
особистості**

**Визначення
рівнів розвитку
духовного
потенціалу
особистості**

Критеріальна база дослідження

Емоційно-ціннісний критерій

- здатність до емоційно-емпатичного реагування на художні твори;
- розуміння логіки розгортання художнього образу;
- міра розвиненості духовно-почуттєвого переживання в сфері мистецтва

Когнітивно-пізнавальний критерій

- глибина художнього категоріально-понятійного фонду;
- оцінно-критична спроможність художнього смаку та ідеал;
- характер світоглядної настанови в галузі мистецтва.

Діяльнісно-творчий критерій

- прагнення до творчої самореалізації в процесі художньої діяльності;
- здатність до вироблення особистісних ціннісних орієнтирів у вирішенні нестандартних професійних проблем;
- творча активність в соціокультурній сфері.

Експериментальні бази констатувального етапу дослідження

- **Київський університет імені Бориса Грінченка**
- **Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова**
- **Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського**
- **Одеська національна музична академія ім. А.В. Нежданової**
- **Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя**
- **Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини**
- **Центральноукраїнський державний педагогічний університет ім. В.Винниченка**
- **Мукачівський державний університет**
- **Рівненський державний гуманітарний університет**
- **Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника**
- **Сілезький університет в Катовіцах (Республіка Польща)**

Кількість респондентів

(студенти спеціальності Музичне мистецтво та Хореографія) – 3418 осіб

Діагностика розвитку духовного потенціалу особистості

Методи

спостереження

анкетування

бесіда

інтерв'ю

ранжування

тестування

рейтинг

методика Т. Лірі

тест М. Люшера

Результати констатувального зрізу (2019 р.)

Характер переваг у галузях мистецтва

	2016 рік	2019 рік
Література		
Молодший бакалавр	20,4%	27,3%
Бакалавр	42,3%	32,6%
Магістр	37,3%	40,1%
Кіно		
Молодший бакалавр	23,2%	29,1%
Бакалавр	38,6%	45,2%
Магістр	38,2%	25,7%
Музика		
Молодший бакалавр	31,7%	34,3%
Бакалавр	38,4%	35,1%
Магістр	29,9%	30,6%

Результати констатувального зрізу (2019 р.)

Характер переваг у галузях мистецтва

	2016 рік	2019 рік
Театр		
Молодший бакалавр	14,6%	18,3%
Бакалавр	45,7%	41,5%
Магістр	39,7%	40,2%
Живопис		
Молодший бакалавр	17,4%	18,3%
Бакалавр	39,7%	38,0%
Магістр	42,9%	43,7%

Рівні розвитку духовного потенціалу особистості в неперервній мистецькій освіті

Низький рівень: низький рівень розвитку емоційно-почуттєвої сфери; обмеженість категоріально-понятійного фонду; неусвідомленість категорій естетики; слабка аргументованість суджень в процесі аналізу музичних творів; відсутність прагнення до творчої самореалізації в освітній та професійній діяльності.

Рівні розвитку духовного потенціалу особистості в неперервній мистецькій освіті

Середній рівень: сприймання музики як духовної цінності через адекватне емоційно-емпатичне реагування; прояв здатності до духовно-почуттєвого переживання як здатності до децентрації та діалогу з іншим; проникнення в духовну сутність музичного образу через порівняння, співставлення, аналогії з іншими видами мистецтва; недостатня розвиненість категоріально-понятійного фонду; нормативний тип морально-естетичного оцінювання творів; зацікавленість у професійній діяльності; недостатнє прагнення до активного самоствердження, до творчої самореалізації в освітній та професійній діяльності.

Середній рівень

Рівні розвитку духовного потенціалу особистості в неперервній мистецькій освіті

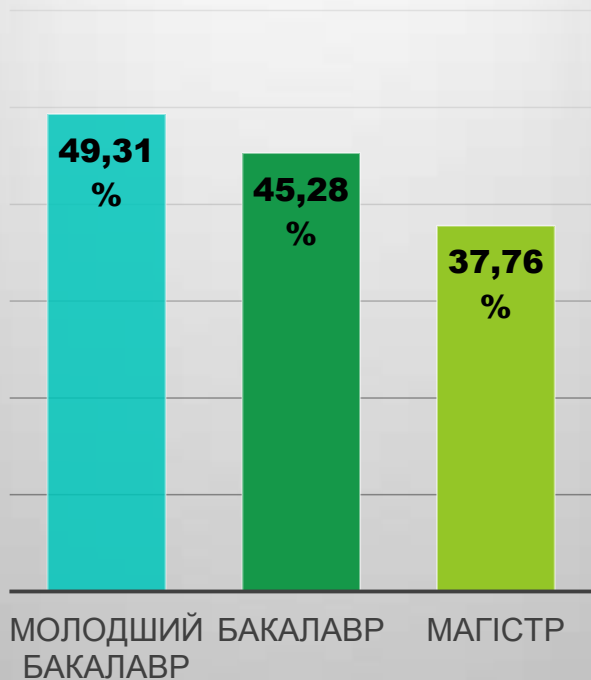
Високий рівень: здатність до глибокого духовно-почуттєвого переживання творів мистецтва; інтенціональність сприймання музичного образу; адекватність емоційно-емпатичного реагування на твори різних жанрів та стилів; обумовленість активності категоріально-понятійного фонду ціннісно-смісловим типом оцінювання музичних творів; усвідомленість категорій естетики; аргументованість оцінних суджень в процесі аналізу музичних творів; прагнення до активного самоствердження, до творчої самореалізації; цілісність, універсальність ціннісних характеристик у ставленні до світу; високий ступінь співпричетності до всього, що характеризує духовну цінність музичного образу (співпереживання, співчуття, співстраждання).

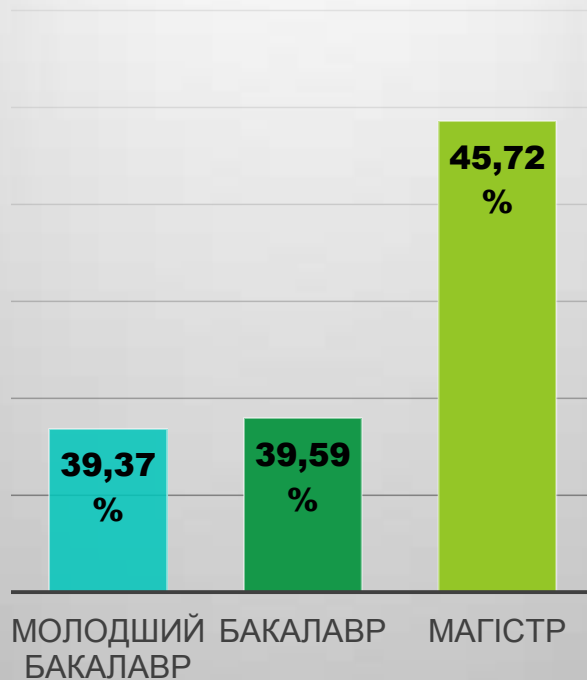

Рівні розвитку духовного потенціалу особистості в неперервній мистецькій освіті

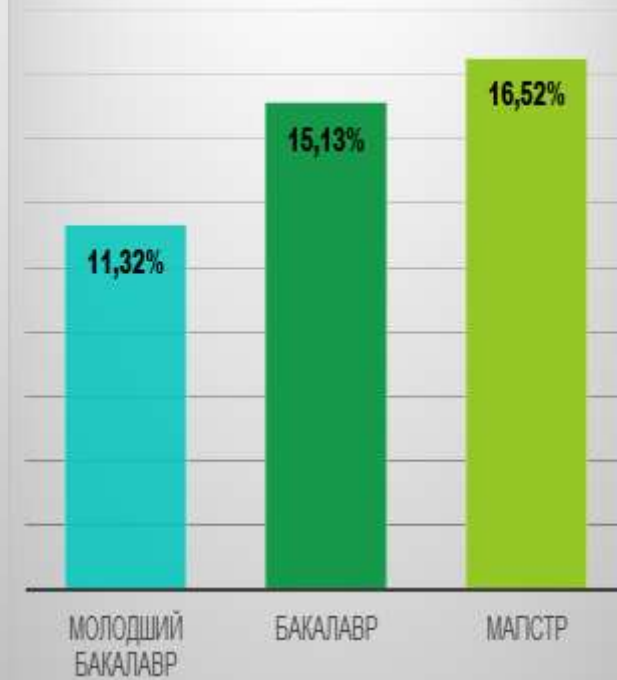
Низький рівень

Середній рівень

Високий рівень

Порівняння рівнів розвитку духовного потенціалу студентів ОР «магістр» і «молодший бакалавр» (констатувальний зріз)

Статистичні гіпотези:

H_0 : рівень розвитку духовного потенціалу студентів ОР «магістр» не вище, ніж у студентів ОР «молодший бакалавр»;

H_1 : рівень розвитку духовного потенціалу студентів ОР «магістр» вище, ніж у студентів ОР «молодший бакалавр».

Порівняння рівнів розвитку духовного потенціалу студентів ОР «магістр» і «молодший бакалавр»

Групи	«Є ефект», %	«Немає ефекту», %
ОР «магістр»	62,24	37,76
ОР «молодший бакалавр»	50,69	49,31

$$\varphi^* \text{ Отримали } \varphi_{емп} = 1,64, \quad \varphi_{кр}^* = \begin{cases} 1,64, & p \leq 0,05 \\ 2,31, & p \leq 0,01 \end{cases} \quad \varphi_{емп}^* < \varphi_{кр}^*$$

Отже, можна прийняти гіпотезу H_1 на низькому рівні значущості $p \leq 0,05$, де p – рівень значущості. Стверджуємо, що рівень розвитку духовного потенціалу студентів ОР «магістр» вище, ніж у студентів ОР «молодший бакалавр».

Тенденції розвитку ціннісних орієнтацій майбутніх фахівців (2017 та 2019 роки)

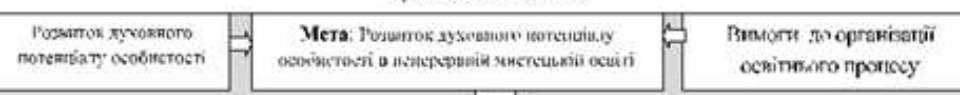
- ❖ інтелектуалізація процесу ціннісного орієнтування в сфері мистецтва, що пояснюється зростанням ролі ЗМІ, проникненням цифрових технологій в усі сфери життя та інтенсивним розвитком транснаціональної освіти;
- ❖ зниження культури читання літератури про мистецтво та української класики, та підвищення рівня зацікавленості зразками зарубіжної літературної класики;
- ❖ суперечливість порівняльних даних про ціннісне ставлення студентів до професійної діяльності; стійкість орієнтації студентів на професійні цінності (суперечності між орієнтацією на кінцевий результат як форму (завершення навчання у закладі вищої освіти, здобуття фаху) і змістом (оволодіння фаховими компетентностями)).

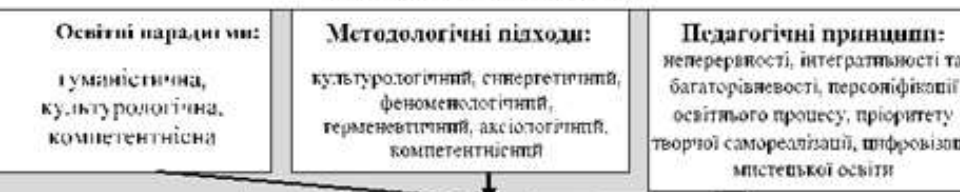
Педагогічні умови розвитку духовного потенціалу особистості в неперервній мистецькій освіті:

- ❖ Орієнтація на збереження та примноження національних цінностей у загальнолюдському контексті.
- ❖ Посилення міждисциплінарної функції змісту мистецької освіти з використанням інноваційних технологій.
- ❖ Розвиток професійної компетентності студентів закладів вищої мистецької освіти на основі включення до активної соціокультурної діяльності.

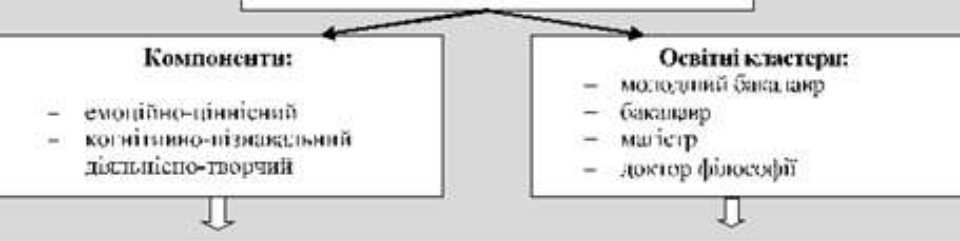
ЦІЛЬОВИЙ БЛОК

КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ БЛОК

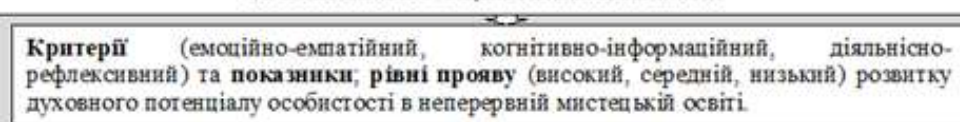
ДУХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ОСОБИСТОСТІ

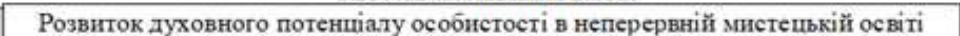
ЗМІСТОВО-ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ БЛОК

КРИТЕРІАЛЬНО-ОЦІНЮВАЛЬНИЙ БЛОК

РЕЗУЛЬТАТИВНИЙ БЛОК

Організаційно-методична модель розвитку духовного потенціалу особистості в неперервній мистецькій освіті

Кластери неперервної мистецької освіти (стандарти вищої освіти за спеціальністю 025 Музичне мистецтво та 015 Середня освіта)

ДУХОВНИЙ ДОСВІД

Молодший бакалавр

когнітивний досвід
збереження та примноження
цінностей на основі
розуміння творів мистецтва
збирання, аналіз та синтез
художньої інформації
інтелектуальний потенціал

Бакалавр

соціальний досвід
реалізація художніх
концепцій у виконавській
діяльності
міжособистісна взаємодія
виконавський контакт зі
слухачем

Магістр

рефлексивний досвід
художній світогляд
Я-концепція фахівця
аналітична інтроспекція

Аспірант

ціннісно-смысловий
досвід
конструювання соціо-
культурної реальності
ціннісно-смыслові
настанови дослідника
соціокультурна
відповідальність
виконавця

Формувальний експеримент (2019-2020 рр.)

Інноваційні технології

кластерний підхід

перевернуте та змішане навчання

герменевтичний аналіз текстів (наратив, синквейн)

освітній ед'ютейнмент

драмогерменевтика

феноменологічний діалог/полілог

методи музикотерапії (малювання під музику та ін.)

освіта через подію

сторітелінг, бриколаж та ін.

Формувальний експеримент

Емоційно- ціннісний компонент

Метод колажу

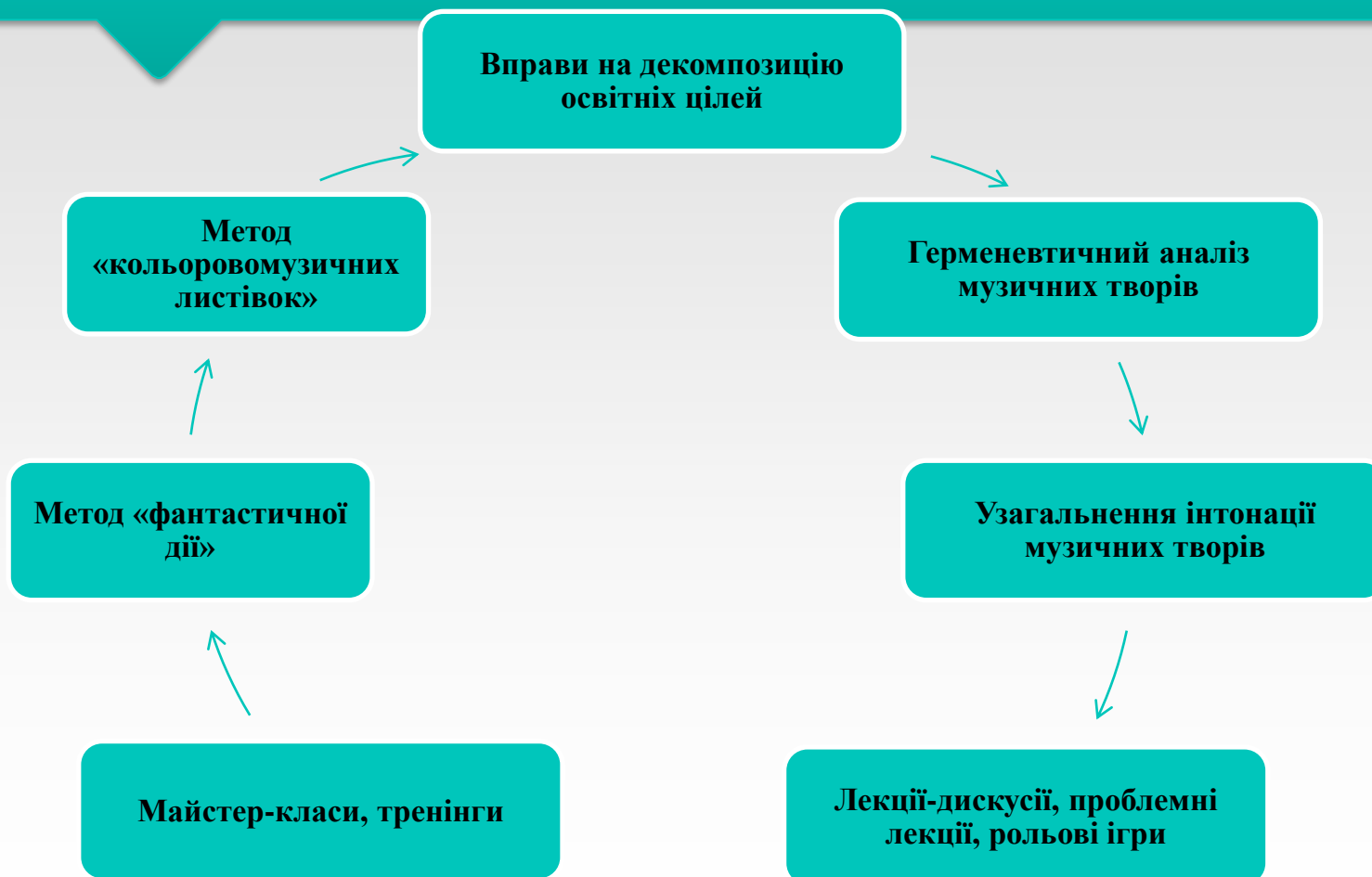
**Метод розвитку фортепіанної техніки
Ф.Бузоні**

Віртуальні екскурсії, бінарні лекції

**Метод словесних аналогій та
лініограм**

Формувальний експеримент

Когнітивно-пізнавальний компонент

Формувальний експеримент

Діяльнісно-творчий компонент

Тренінг рефлексії

Синквейн «Майбутній вчитель музичного мистецтва»

Сценічно-виконавські вправи

Драмогерменевтика

Тренінг з акторської майстерності

Метод «музичної графіки»

Арт-терапевтичні техніки

Прогнозовані результати дослідження (молодший бакалавр)

№	Загальні компетентності
1.	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.
2.	Здатність працювати в команді.
3.	Здатність цінувати та поважати етнічну ідентичність музичної культури.
4.	Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.
Фахові компетентності	
5.	Здатність забезпечити формування у здобувачів освіти цінностей громадянськості і демократії.

Прогнозовані результати дослідження (бакалавр, магістр)

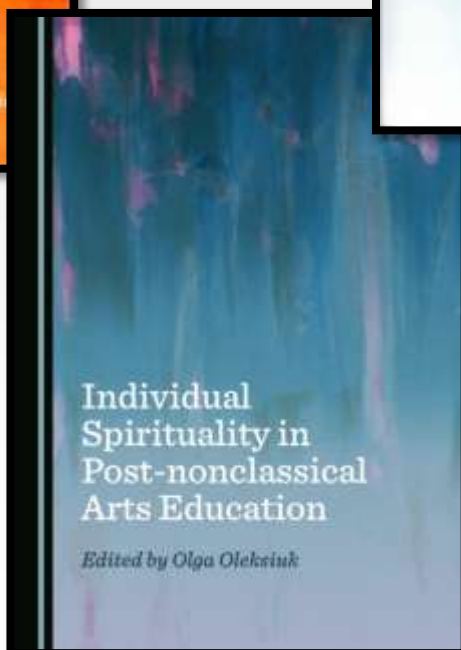

№	Фахові компетентності
1.	Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності.
2.	Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.
3.	Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.
4.	Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.
5.	Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.
6.	Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.
7.	Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.
8.	Здатність інтерпретувати художні образи у музикознавчій / виконавській / диригентській / композиторській / педагогічній діяльності.
9.	Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.

Наукова продукція

Монографії: 5

Навчально-методичні посібники: 3

Збірники праць та наукові журнали: 6

Наукові статті та конференції:

Статті у наукометричних базах Scopus та WoS

9

Статті у міжнародних виданнях

12

Статті у фахових виданнях

24

Статті у збірниках наукових праць

13

Публікації аспірантів

34

ПРОФЕСІЙНА МНСТЕЦЬКА ОСВІТА І ХУДОЖНЯ КУЛЬТУРА: ВИКЛИКИ XXI СТОЛІТТЯ

Участь у всеукраїнських та міжнародних конференціях

84

Упровадження результатів дослідження:

II Міжнародна науково-практична конференція «Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики XXI століття» (2016 р.)

III Міжнародна науково-практична конференція «Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики XXI століття» (2017 р.)

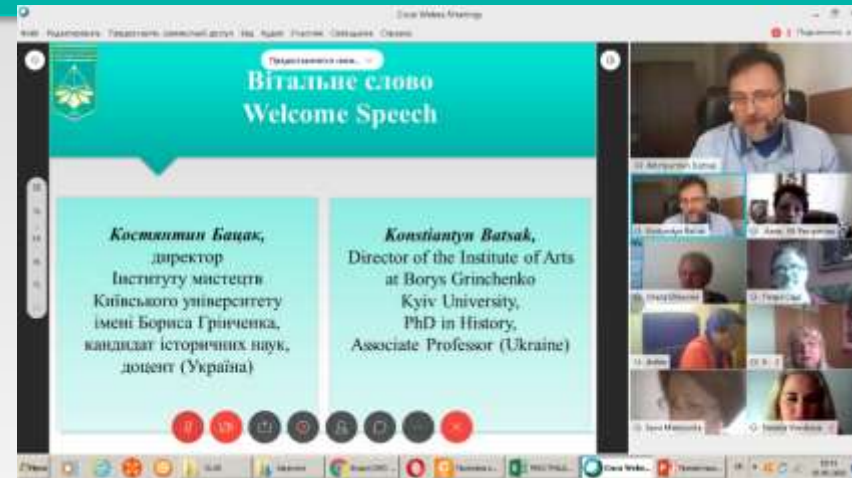
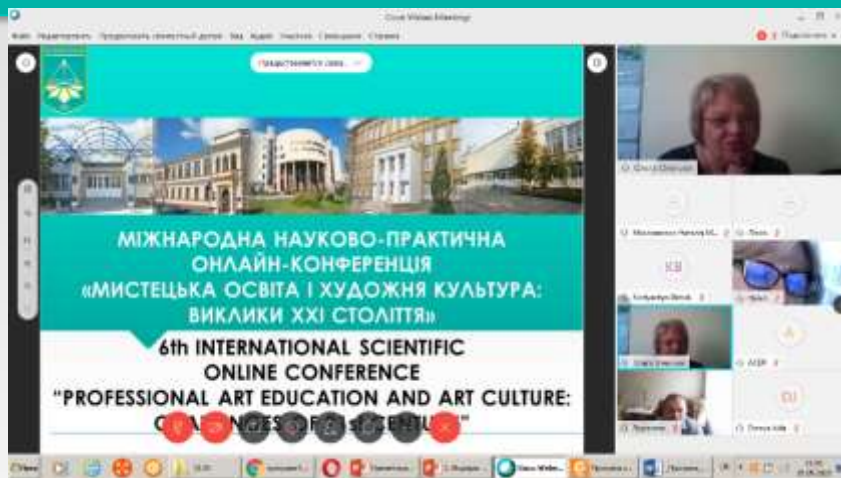
IV Міжнародна науково-практична конференція «Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики ХХІ століття» (2018 р.)

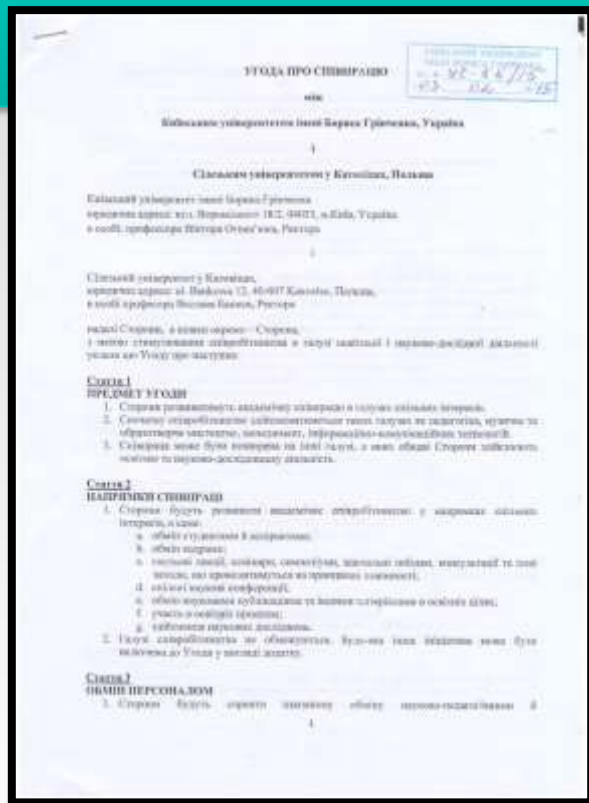
V Міжнародна науково-практична конференція «Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики ХХІ століття» (2019 р.)

VI Міжнародна науково-практична конференція «Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики XXI століття» (2020 р.)

Договори про міжнародну співпрацю, партнери:

Партнери:
Александра Земан,
ад'юнкт-професорка з досліджень та навчально-методичного забезпечення кафедри диригування та вокальної музики Факультету мистецтв Сілезького університету в Катовіцях, докторка філософії з музичного мистецтва;

Малгожата Каньовська,
доктор хабілітований, заступник декана з наукових досліджень, мистецтва та міжнародного співробітництва Інституту музики Факультету мистецтв Сілезького університету в Катовіцях

**Сілезький
університет в
Катовіцях, Польща**

Договори про міжнародну співпрацю, партнери:

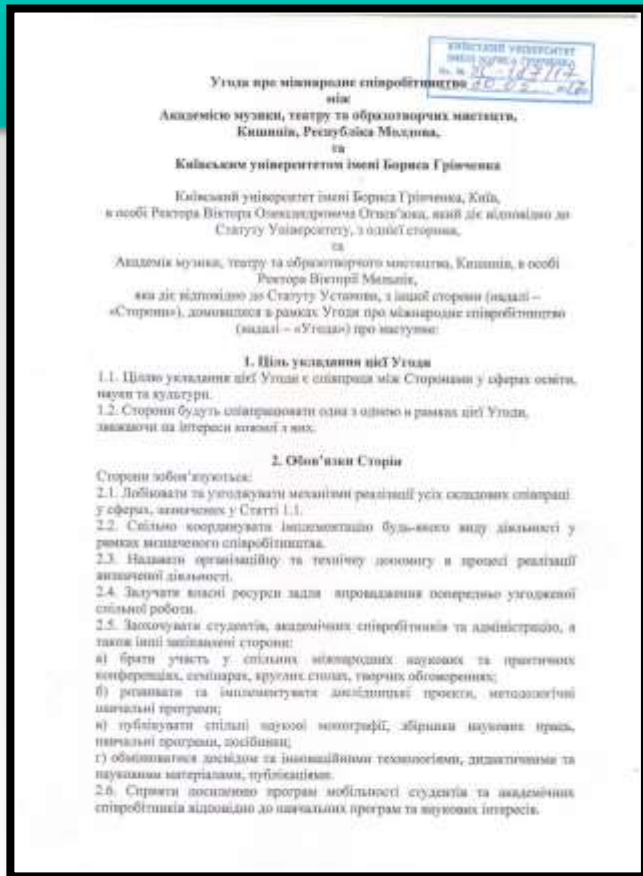

**Аріельський
університет, Ізраїль**

Партнер:
Ніцца Давидович,
голова відділу
оцінювання якості
знань Факультету
суспільних та
гуманітарних наук
Аріельського
університету, про-
фесорка

Договори про міжнародну співпрацю, партнери:

Партнер:
Тетяна Комендант,
проректор з наукової та
творчої роботи Академії
музики, театру та
образотворчих мистецтв,
докторка соціологічних
наук, доцентка

**Академія музики, театру
та образотворчих
мистецтв, Кишинів,
Республіка Молдова**

Переможці II туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт: 4

Науковий керівник – Ольга Олексюк, завідувач кафедри музикознавства та музичної освіти, д.п.н, професор

Гостьова лекція доктора музикології, професора Ягеллонського університету Войтека Марквіці на тему «Використання класичних музикознавчих методів в аналізі кінематографічної музики».

Творча зустріч з Олександром Яковчуком, заслуженим діячем мистецтв України, лауреатом багатьох мистецьких премій державного та світового рівня, доцентом кафедри композиції Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського.

Ділова гра «Виконавсько-педагогічні принципи видатних українських музикантів ХХ століття» (2016 р.)

Ділова гра «Музика, народжена поезією Бориса Грінченка» (2017 р.)

Ділова гра «Конкурс синквейнів» (2018 р.)

Міжкафедральний мистецький проєкт - сторітелінг «Ми вдвох однією журились журбою і щастям раділи одним»» (2019 р.)

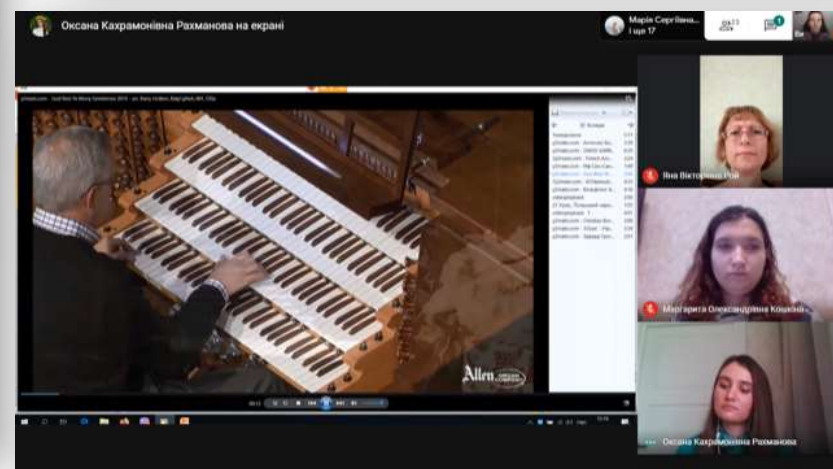
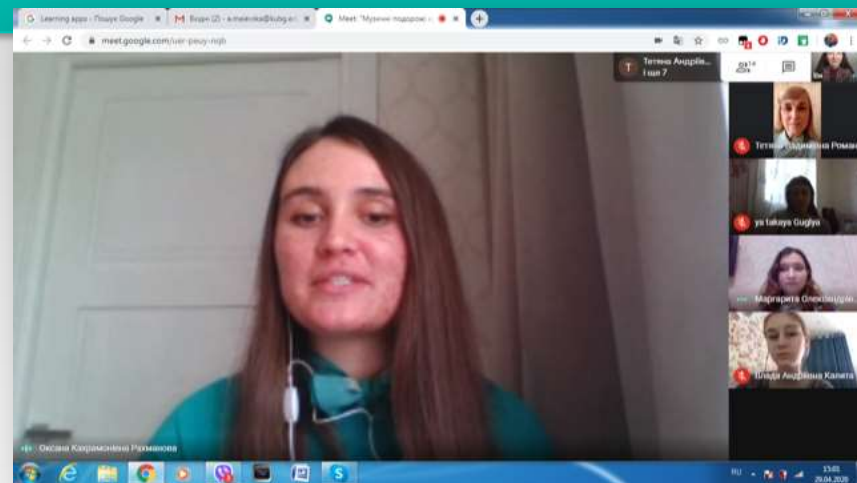
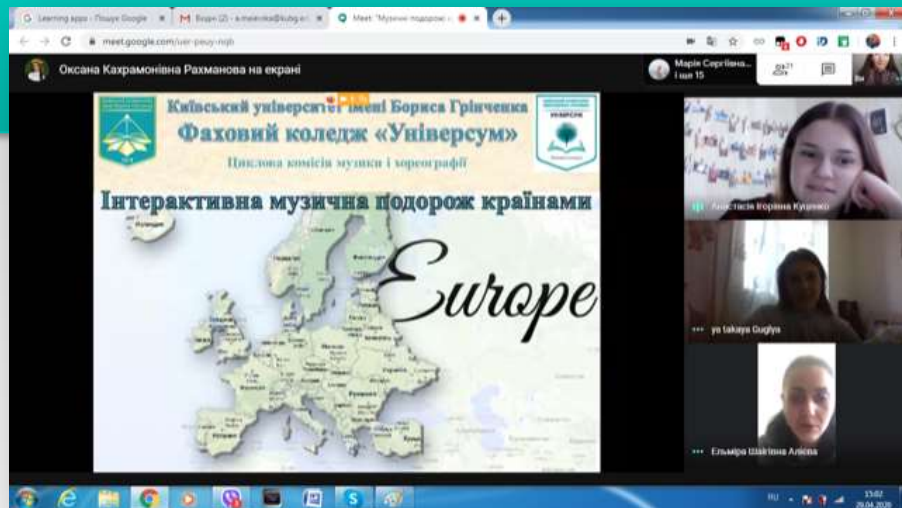
Мистецький бріколаж «Легенди чарівного Перекотиполя»» (2020 р.)

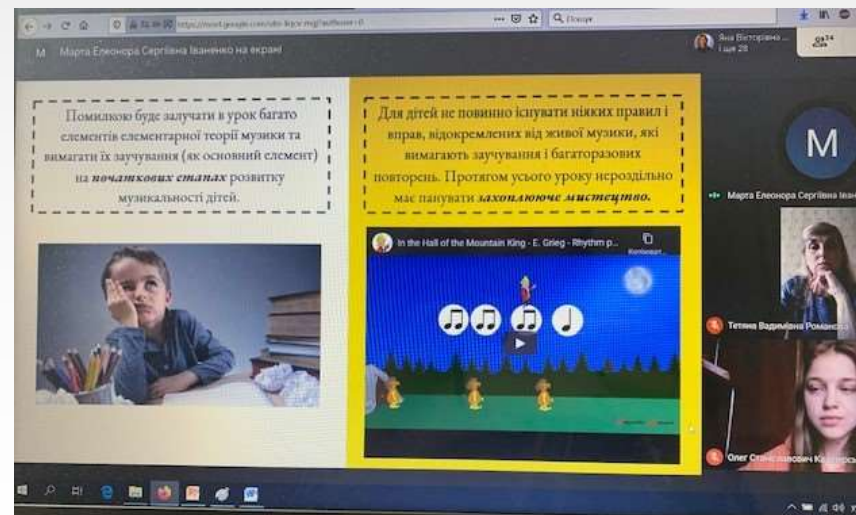
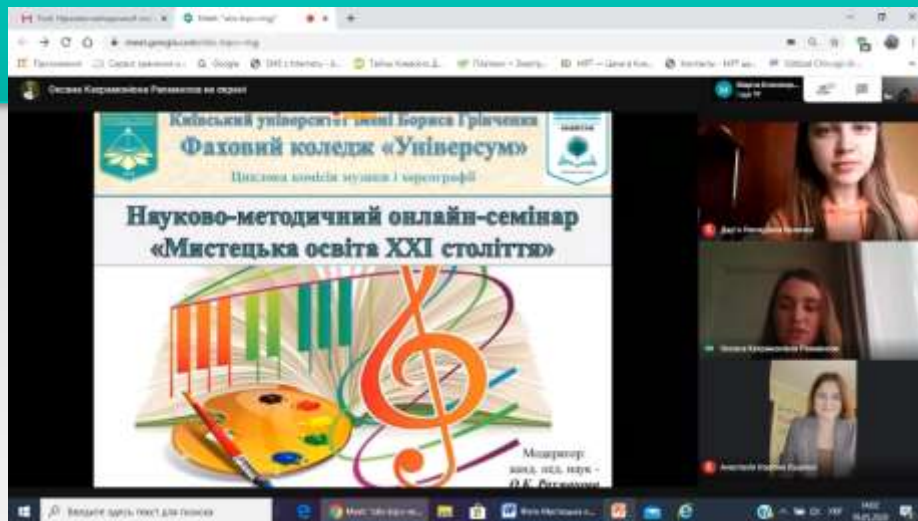

**Співпраця
з Фаховим коледжем
«Універсум»
(викладач, канд. пед. наук
О.К. Рахманова)**

«Інтерактивна музична подорож країнами Європи»

«Науково-методичний онлайн-семінар «Мистецька освіта XXI ст.»

Майстер-клас «Створення презентації як виду наукової продукції»

Засідання круглого столу на тему: «Арт-педагогічні технології у процесі вивчення мистецьких дисциплін»

Екскурсія до Державного музею театрального, музичного та кіномистецтва України

Екскурсія до меморіального будинку-музею Миколи Віталійовича Лисенка

У Національному будинку органної та камерної музики

Дякуємо за увагу !